

SORDS

cim conspicu, dominant la modesta *cabana sorda* de rostos avall.

I en un sentit com el de 'poc audible': *Sord*, barranquet, a Penàguila (xxxv, 46.18). I sengles *Barranc del Sord* a Gata (xxxii, 91.12), Balones (xxxv, 69.24) i Cocentaina (xxxiv, 18.17). Amb -o mossàrab: *Barranc del Sordo*, al Boixar (xxvii, 137.13); i *Cornellar des Sordo*, a Mancor (xl, 57.4). J, F. C.

SORDS

Llogaret del Gironès, agre. a Cornellà del Terri, uns 8 k. ESE. de Banyoles.

PRON.: *sórs*, a Girona (Casac. 1920); id. en el poble mateix i a Cornellà (xlv, 152).

MENCIONS ANT. c. 1050 (BABL III, 479), en forma imprecisa; 1122: St. Esteve de *Sorts* (BABL IV, 123); 1129: *Sorts* (ibid.). Botet (GGC, 308) diu que es llegeix *Surdís* en un document medieval. 1359: *Sorts* --- parròquia des *Sorts* (CoDoACA XII, 101, 110); 1362: St. Stephani de *Surdibus* (Alsius, *Nom.*).

ETIM. Com que és prop del riuert Terri i dels seus petits afluents, de corrent escàs, i quan els tals són vora poblat, s'omplen de detritus i escombraria, pot tenir un origen semàntic paral·lel al dels nombrosos rius *Merder*, *Merdàs*, *Merdançà*, i venir del ll. SÖRDES 'brutícies'. En un doc. de 1065 citat per Alsius, consten uns «montes *Sordalo* y *Tudela*»: aquest és el puig de *Tudela*, entre St. Gregori i Llémene, uns 10 k. OSO de *Sords* i separat del curs del Terri; en rigor, però, podria pendre nom de *Sord* (art. precedent) (amb derivació SURD-ALIS?); o bé d'un **sórdel*, dissim. de SORDIŪS, o altre derivat de SORDES.

No es pot descartar que vingui dels usos metafòrics de *sord* (DECat VIII, 79); però descartem que tingui res a veure amb *Sordones*, antiga tribu ibèrica del Rosselló. Dubtós i no impossible que es relacioni amb el nostre *Sords* (o àdhuc amb els *Sordones*?) el NL gascò *Sordes*, pb. de les Landes, c^o de *Peyreborade*, a la r. dels BPy.: hi havia una abadia, del cartulari de la qual PRaymond (*Di. Top.*) cita docs. del S. XII; potser el mateix que el monestir de St. Jean de *Sordes*, HPy. del cartulari del qual dóna cites Polge (1962). Un *Sordus amnis* que Whatmough documenta epigràficament dubto que sigui pre-romà, com ell suggereix i relacionat amb els *Sordones*, car també podria ser un SORDIDOS AMNIS com el nostre. Deu ser succedani del NL gironès el cognom *Sors* que trobo en pobles de l'Emp. i Vallespir (Espolla, St. Marçal).

Sorerols, V. *Sererols*

SORGUEN

NP parlars de singular aspecte, clarament no català.

PRON.: *sórgen*, a la Vall Ferrera, veral de prats, en te. d'Àreu, Oh20 riu amunt del poble (1933, Ll. 22,

36).

És inevitable derivar-lo del basc *sorgin* 'bruixa', com un de tants llocs anomenats *Pla de les Bruixes*. No és gaire xocant que s'hi hagi mantingut g quasi oclusiu (i no ž) tractant-se d'una zona on el bilingüisme basco-romànic es prolongà molt de temps amb molts casos de *gue*, *gui* (*Guerosso*, *Marguinades*, *Guinedo*) (E.T.C. I, 126f.); i en aquestes condicions també és natural que no s'hi hagi perdut ni la -N final àtona (E.T.C. I, 783).

Més extraordinària, en canvi, pot semblar l'accentuació paroxítona *zen*, però no tant si pensem que l'accentuació pròpia de la llengua basca fou sempre fluctuant; d'ací noms veïns com *Dègons* (E.T.C. I, 131); tenim, en canvi, el trasllat en sentit oposat, en *Sufraïén*, en la vall veïna (te. Tor), que també ha mantingut la -N, però l'accent s'hi ha tornat oxíton; partint del ll. SUFFRAGĪNEM 'corba': la de la cama en llatí, però ací aplicat a les corbes i revolts de l'alta vall del riu de Plaia, allà on conflueix amb el de La Rabassa i de la Portella de Vallpeguera (1932, Ll. v, 30).

El basc *sorgin* és mot antiquíssim, de nissaga purament euskèrica, però es comprèn la seva gran difusió a causa de la gran volada de la màgia i bruixeria basca; també cap al Sud i SO. com veurem; i en el Pallars mateix el trobem ja en un doc. de 1375, del Flamicell, relacionat amb la Pobra de Bellvé: «Popule *Pulcri Vicini* et de Perabruna, et de Sancto Martino de *Sorquet*» (copiat per mi, Ll. xxviii, p. 165). Aquí en lleu variant terminal *Sórguet*, tal com els vulgars *còvet* COPINHUM, *ràvet* 'rave', *ràfet*, -c < àr. *rafa*.

En basc deu ser mot de tots temps, format amb el sufix -gin, dels noms d'ofici o agent, i una variant del basc *çori* 'fat, auguri', i *txori* 'ocell' (Mitxelena, BSAL XI, 294-5); no és pas del ll. SORTEM, com digué Schuchardt (cf. *Libl.* xiv, 265; i Rohlfs, *Infl. lat. en la l. vca.*, 12), que no explicaria la manca de -T-. I del basc s'expandí també a Castella, a molts parlars (1529, RFE xli, 406) i a molts autors dels Ss. XVI-XVII que li diuen *xorguina* i formes semblants (DECH III, 378b31-379 a9). El *Zurguén*, caserí i *Zurguén Alto*, dos caseríos entre 10 i 2k5 de Salamanca. Ja en el poeta setcentista Iglesias de la Casa, rimant amb *bien* i *desdén*: «Al pie del *Zurguén* / está quien te adora / --- / que a *Zurguén* / --- mi bien / ---» (*Rivad.* LXI, 421a, b, c, 452).

Sória, V. *Sorió* *Soriana*, V. *Sorpe* *Soriano*, V. *Sorío*

50

SORIGUER, SORIGUERA, XORIGUER

I. *Puig Xoriguer*, documentat en el *Llibre Roig* de Prats de Molló (1525), f° 84v.

Es *Puig Soriguier*, en el terme de Sineu (xl, 101. 12).

Cingle dels Xoriguers, a Lladurs (xxxviii, 169.19). *Lloma* i *Corral del Soliguier*, a Benimantell (xxxv, 18.10).